

Dąbrowa Górnicza dnia 30.11.2013 roku

Szanowni Państwo !!! Będąc pasjonatem historii wojskowości od pięciu lat zajmuję się zbieraniem materiałów dotyczących historii służb policyjnych na ziemiach polskich. Pomaga mi w tym fakt że, będąc starszym oficerem Policji posiadam stosowne doświadczenie wynikające z wcześniejszej pracy w Szkole Policji w Pile oraz ukończenie kursu metodyczno-dydaktycznego dla nauczycieli akademickich w Wyższej Szkole Policji w Szczytnie. Udało mi się dotychczas zgromadzić olbrzymi materiał liczący kilkadziesiąt tysięcy stron traktujący o formacjach policyjnych. Będąc mieszkańcem Dąbrowy Górniczej na bieżąco śledzę życie społeczne w naszym mieście. Z uwagi na brak informacji w zakresie mnie interesującym pozwoliłem sobie w ramach inicjatywy obywatelskiej zwrócić Państwu uwagę na następujący fakt.

W dniu 30 lipca 2014 roku mija dokładnie sto lat od momentu powołania w Dąbrowie, PIERWSZYCH na ziemiach polskich organów o charakterze policyjnym, Straży Obywatelskich Zagłębia Dąbrowskiego, podlegających komitetom obywatelskim. Straż składała się wyłącznie z Polaków, zajmowała się utrzymywaniem porządku w miastach. Była organizacją społeczną, jej członkowie pełnili służbę bezpłatnie, honorowo, nie byli umundurowani nosząc tylko opaski. Powyższa formacja działała na terenie Dąbrowy, Sosnowca, Będzina i innych mniejszych miejscowościach wychodzących dzisiaj w granice administracyjne wymienionych miast.

W tym miejscu warto poświęcić kilka słów ich twórcy **Kazimierzowi Srokowskiemu**. Urodził się on w dniu 4.03.1864 roku w Dąbrowie. Po ukończeniu gimnazjum w Piotrkowie Trybunalskim udał się na studia do Petersburga, gdzie własną ciężką pracą zdobywał środki na kształcenie się. Po ich ukończeniu w 1889 roku i zdobyciu stopnia naukowego kandydata nauk matematycznych nie pozostał w Rosji dla dalszej kariery, lecz wrócił do Dąbrowy, gdzie zatrudnił się w szkole górniczej w charakterze nauczyciela języka polskiego i matematyki. Następnie pracował w biurach Towarzystw kopalnianych zaznajamiając się ze sprawami przemysłu górniczego, osiągając w 1896 roku stanowisko Sekretarza Rady Zjazdu Przemysłowców. W tym też czasie redagował osobiście dział „Górnictwo i Hutnictwo” w „Przeglądzie Technicznym” oraz udzielał się w Stowarzyszeniu Polskich Inżynierów Górniczych. Od 1905 roku był założycielem gniazd Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” na terenie całego Zagłębia Dąbrowskiego (pierwsze powstało w Dąbrowie) prowadząc działalność konspiracyjną ku odzyskaniu niepodległości Polski. W przededniu I wojny światowej Kazimierz Srokowski przystąpił do organizowania władz obywatelskich w ramach Komitetu Obywatelskiego, którego ramieniem wykonawczym stała się Straż Obywatelska Zagłębia Dąbrowskiego. Sam został jej Okręgowym Komendantem. Za opublikowanie broszury „O prawach i obowiązkach okupantów w myśl postanowień Trybunału Międzynarodowego w Hadze” która miała wpłynąć uspokajająco na społeczeństwo oraz działalność w Straży, został aresztowany i deportowany w głąb Austrii, gdzie groziła mu nawet kara śmierci. Dzięki staraniom wpływowych Polaków powrócił z

niewoli i w dalszym ciągu prowadził działalność niepodległościową w ramach ruchu sokolego. Zmarł w dniu 22.05.1924 roku w Dąbrowie Górniczej i został pochowany na cmentarzu parafialnym. Za olbrzymie zasługi i pracę, położone dla sokolnictwa został zapisany do Złotej Księgi Związku Sokolnictwa Polskiego.

Pomimo faktu iż, Straż Obywatelska Zagłębia Dąbrowskiego działała rok do czasu jej rozwiązania przez okupantów, to zajmuje poczesne pierwsze miejsce w literaturze przedmiotu, zarówno tej wydawanej w okresie II Rzeczypospolitej, jak i aktualnej.

Jednakże w ostatnim okresie czasu niektórzy historycy zajmujący się zagadnieniem historii sił bezpieczeństwa państwa, zaczynają umniejszać wagę Straży Obywatelskich Zagłębia Dąbrowskiego na rzecz Straży Obywatelskiej miasta Warszawy, choć ta rozpoczęła swą działalność rok później. W tym czasie na terenie ziem polskich funkcjonowało co najmniej kilkadziesiąt straży obywatelskich, lecz ich dzieje nie doczekały się całościowej monografii. Pierwszą tego typu próbę podjął w 1934 roku ówczesny Szef Sztabu Komendy Głównej Policji a zarazem Dyrektor Muzeum Policji insp. Kozolubski na łamach tygodnika „Na Posterunku”, zwracając się z prośbą do członków byłych straży obywatelskich o pamiątki, materiały i wspomnienia w formie pisemnej. Materiały te prawdopodobnie zaginęły lub zostały utracone podczas II wojny światowej.

Samym zagadnieniem historii policji stale zajmuje się obecnie w Polsce obecnie około dwudziestu historyków.

Uroczyste obchody Setnej rocznicy utworzenia w Dąbrowie Górniczej Straży Obywatelskiej Zagłębia Dąbrowskiego daje szansę miastu zaistnieć medialnie na terenie całego kraju i tylko od nas zależy czy tak się stanie, czy też nie. Jest to zarazem okazja do obchodów 100 lat Straży Miejskiej w Dąbrowie Górniczej. Same obchody mają charakter ponadregionalny i tworzą wspólną możliwość promocji miasta w Polsce.

Moim zdaniem ich organizacją powinien się zająć powołany w tym celu **Społeczny Komitet Obchodów** działający przy Urzędzie Miasta w Dąbrowie Górniczej. Aby nadać odpowiednią rangę związanym z obchodami uroczystościom, należy zwrócić się do Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Bronisława Komorowskiego o objęcie honorowego patronatu. Pan Prezydent jest znany z tego że, bardzo chętnie uczestniczy w tego rodzaju obchodach upamiętniającymi dążenie Polaków do odzyskania niepodległości. Należy też nawiązać współpracę z Komendantem Głównym Policji, Stowarzyszeniem Komendantów Straży Miejskich a także Ministrem Spraw Wewnętrznych mającą na celu włączenie ich do uroczystych obchodów co zdecydowanie podniesie ich prestiż.

Same obchody z uwagi na wagę wydarzenia (rozpoczynają cykl krajowych obchodów rocznie związanych ze stuleciem odzyskania niepodległości) powinny rozpocząć się w dniu 22 maja 2014 roku (90 rocznica śmierci Kazimierza Srokowskiego) a kończyć się 11 listopada 2014 roku w dniu Święta Niepodległości. Natomiast główne uroczystości powinny się odbyć 30 lipca 2014 roku w stulecie powołania Straży obywatelskiej Zagłębia Dąbrowskiego pierwszej organizacji policyjnej na ziemiach polskich.

Proponowałbym przeprowadzenie następujących imprez i uroczystości choć jest to zaledwie przyczynek do dalszej dyskusji na ten temat.

Odszukanie grobu Kazimierza Srokowskiego i objęcie go stałą opieką oraz ufundowanie tablicy pamiątkowej i umieszczenie jej w stosownym miejscu np. w okolicach siedziby straży miejskiej.

Zwrócić się do społeczeństwa Zagłębia Dąbrowskiego w lokalnych środkach masowego przekazu o wszelkie dostępne materiały dotyczące Straży Obywatelskiej Zagłębia Dąbrowskiego znajdujące się obecnie w rękach prywatnych. Ponadto przeprowadzenie dodatkowych badań w tym zakresie. W Muzeum Miejskim przygotować wystawę tematyczną dotyczącą tego zagadnienia i w miarę możliwości udokumentować to w formie publikacji.

Przygotować konferencję naukową dotyczącą stulecia służb bezpieczeństwa zapraszając do udziału w niej naukowców zajmujących się tą tematyką między innymi: prof. dr hab. A. Misiuka, prof. dr hab. A. Peplńskiego, dr hab. R. Litwńskiego, dr M. Mączyńskiego, dr hab. P. Majera, dr hab. B. Sprengela, dr hab. A. Smolińskiego. O pomoc w przygotowaniu konferencji poprosić prof. UŚ dr hab. Zygmunta Woźniczke dąbrowianina i pasjonata historii najnowszej Śląska i Zagłębia. Z konferencji wydać opracowanie zawierające wygłoszone referaty, **która zapewni i ugruntuje niepodważalną rolę Straży Obywatelskiej Zagłębia Dąbrowskiego jako Pierwszej tego typu formacji w Polsce.**

W obchodach trzeba uwzględnić udział młodzieży poprzez przeprowadzenie konkursów dla uczniów szkół gimnazjalnych, średnich a być może i podstawowych z atrakcyjnymi nagrodami. Konkursy poprzedzić przeprowadzeniem pogadanek na temat odbudowy państwa Polskiego.

Oprócz powyższych działań należy przygotować szereg imprez sportowych mających na celu ukazanie piękna terenów rekreacyjnych Dąbrowy Górniczej. Mogą być to np. rozgrywki w piłkę nożną, siatkową, biegi, wyścigi rowerowe dla reprezentacji różnych służb mundurowych tj. Straży Miejskich, Policji, Wojska Polskiego, Biura Ochrony Rządu, Straży Granicznej, Straży Pożarnej, Straży Więziennej a także mieszkańców miasta.

Aby zapewnić właściwą rangę odbywającym się uroczystością i imprezom na terenie miasta należy wystąpić o patronat medialny do regionalnych i ogólnopolskich środków masowego przekazu.

O współudział w finansowaniu uroczystości Społeczny Komitet Obchodów może zwrócić się o pomoc finansową do instytucji, podmiotów gospodarczych, osób prywatnych z terenu Zagłębia Dąbrowskiego w celu pozyskania środków pieniężnych. Pieniądze pozwolą na ufundowanie wartościowych nagród dla zwycięzców konkursów jak i przeprowadzenie samych imprez kulturalnych i sportowych na najwyższym poziomie.

Tego typu obchody stanowią fantastyczną promocję miasta na terenie całego kraju i to w sposób cykliczny. Przyszły rok jest jedynym do przeprowadzenia tego typu obchodów ogólnokrajowych, gdyż drugiej szansy już nie będzie. Od naszej operatywności i inwencji zależy sukces całego przedsięwzięcia. Tym bardziej że, co rusz słyszymy w środkach

masowego przekazu informacji o obchodach rocznic powstania szkół, samorządów, OSP i wielu, wielu innych instytucji.

Oczywiście możemy do obchodów włączyć też inne miasta takie jak Sosnowiec, Będzin, Czeladź, gdyż na ich terenie też działała Straż Obywatelska Zagłębia Dąbrowskiego, lecz jak dotąd pomysł należy do nas.

Z wyrazami szacunku Marek Lech Gęsikowski

Wybrana bibliografia źródeł w których zawarta jest informacja o Straży Obywatelskiej Zagłębia Dąbrowskiego jako pierwszej formacji tego typu.

„Dziesięciolecie służby bezpieczeństwa w Polsce odrodzonej” wydawnictwo „Gazety Administracji i Policji Państwowej” pod redakcją E. Grabowieckiego, Warszawa 1929.

„Bezpieczeństwo na ziemiach Polski. Od kmiecia grodowego do granatowej armii” W. Strzelecki, Warszawa 1934.

„Jednodniówka Jubileuszowa Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” w Czeladzi 1906-1936” wydał ZTG „Sokół” dzielnica krakowska okręg II, Będzin 1936.

„Justycjariusze, hutmani, policjanci z dziejów służb ochrony porządku w Polsce” A. Abramski, J. Konieczny, Katowice 1987.

„Policja państwowa w systemie organów bezpieczeństwa Drugiej Rzeczypospolitej” A. Pepłoński, Szczepa 1991.

„Zeszyt naukowy Muzeum Wojska nr 19”, materiały z Międzynarodowej Konferencji Naukowej „W służbie Prawa i Bezpieczeństwa 1918-1939” z okazji 85 Rocznicy powstania Policji Państwowej, Białystok 2006.

„Historia Policji w Polsce od X wieku do współczesności” A. Misiuk, Warszawa 2008.

„Z dziejów policji polskiej w latach 1919-1945” pod redakcją E. Majer-Ociesy, Kielce 2010, materiały z ogólnopolskiej konferencji w ramach obchodów 90-lecia powstania Policji państwowej w Polsce.

„Symbolika polskich organizacji bezpieczeństwa” H. Sawicki, Warszawa 2011.